

Gara Behiye

– Ümran ÖZLÜK · 03 Ağustos 2010

Güneş azıcık kendini gösterince, kış boyu evden dışarı adım atamayan kadın erkek kim varsa herkes karla kaplı damların bacalarında güneşleniyorlardı. Kar o kadar çok yağmıştı ki, ev mi, damın bacası mı ayırt emek zordu. Evlerin toprak çatısını da örten kar yığını yüzünden, evin kapısını da, penceresini de bulmak mümkün değildi. Köyde zaten bir çok evin penceresi bacaya koyulmuştu. Hepsi hepsi bir elek genişliğindeki penceresi de çoktan kapalı olduğundan gündüz bile evlerin içi karanlıktı. Bacada güneşlenenlerin kiminin eli cebinde, kiminin eli koynunda gözlerini ufka dikmiş gibi karşıda Dölgah ormanına bakıyorlardı. Sanki çoktandır yolunu gözledikleri birisi ha geldi ha gelecekti.

Ormanın hemen kıyıcığında bazılarının üzerini kat kat kar kaplamıştı ve kar tepesi olmuşken, bazıları da henüz birkaç günlük kazılmış olan, karla karışık toprak tümseklerine baktıkça derinden çıktıkları ah ile çıkan sıcak nefesleri soğuk havada bir içimlik cigara gibi iz bırakıyordu. Cigara kutusundan çıkardıkları tütünü özenle sarıp birbirlerine ikram eden erkeklerin, her soluklanmalarında nefesleri sakal ve bıyıklarında kırağı oluşturuyordu. Çoğu kadınların gözlerinden hala dolu dolu yaşlar akıyorken, erkekler yiğitlikten dem vururcasına daha rahat görünüyorlardı. Bunca kişi içinde birisi daha vardı ki ömrü boyunca gözyaşları hep içine akıyordu. Adı gara Behiye' idi .Delikanlı ,adam gibi adam olan Şahan'ın karısıydı.Şahan ne yaz, nede kış kaç zamandır evden dışarı adım atmamıştı.

Her zaman olduğu gibi kış yine çok ağır geçmişti. Mevsim bahara dursa da, hala kar yağıyordu. Evlerin içi daha da soğumuştü. Yakacak adına bir şey kalmayınca birbirlerinden ödünç tezek parçalarını almaya başladılar. Üzerine kar yağın tezekleri de yakmaya gör,tutuşup harlı yanana kadar acı bir duman tüterdi evlerin bacasından. Damın içi duman ve koku dolardı. İnsanın gözlerinden yaşlar akarken, öksürmekten de soluksuz kalıyorlardı. Evler hasta çocuklarla doluydu. Çocuk dediğin od odun yok lafından hiç anlar mı? Ocağa bir şey yansında gözleri ateş görsün de gerisi önemli değildi.

O yıl Kızamık hastalığı bir geldi pir geldi. Köy de gezen, ayakta tek bir çocuk görünmüyordu. Köyün muhtarı Himmet dayı da ayaküstü komşusu ile sohbet ediyordu:

- ' Seyit dadaş bu gızambıgmıdır nedir, oğul uşağı haşat etti. Köydeki her eve tayuglar gibi gıran girdi. Evlerde boş yatak yoğ,hepsi ocak başına serili.Bebelerin gözünü torpağa diken dikene.Buz tutmuş torpağı kazmakta zor' diye söylenirken elini yüreğine götürüp,kim bilir kaç defa ciğerlerinden kan sökercesine yumruğu ile vurdu.

Köydeki çocukların hepsi hastalanınca, soğuk evin buz tutmuş duvarlarında yüklüğe yığılmış yatak yorganın içinde önce bebeler zangır zangır titremeye başladıklarında evde ne varsa körpe bedenlerin üzerine örttüler. Minnacık bedenlerden ateş saçılmaya başladıkça tez iyileşsinler diye

kafalarını bile yorgan altına kuma gömer gibi gömdüler. Köyün bebeleri nazara mı geldi ne ,minnacık bedenleri öksürdükçe ciğerleri dışarı çıkacak kadar öyle çok zorlanıyordu ki, kan tüküren tükürene . Onlar ateşlerde yandıkça:

-Aman Hedo bacı her tarafını iyice ört ki uşağ çabuk iyileşsin 'diye köyün en yaşlısı bitli Piraye nene ha bire akıl veriyordu. Köyde Kızamık salgını vardı. Köy yolları kapanmaya görsün kim bilir ne zaman açılacaktı . Tek ulaşım aracı olan öküz arabaları ve bir kaç at vardı. Karda tipide at ile yolculuk etmekte ölüme davetiye çıkarmak demektir Zaten o kadar çok çocuğu taşımak kolay mıydı? Doktorun bile koca ülkede parmakla sayılacak kadar az olduğu yıllarda şehere gitseler de doktoru nereden bulacaklardı ki? Köyden köye elinde çantasıyla kim bilir kaç kişiye yaptıkları için uçları körleşmiş iğneleri olan iğneciler vardı. Onlarda askerdeyken ne öğrenmişlerse Azrail'e inat her hastanın imdadına yetişirlerdi. Ne ilaç vardı nede merhem. Hastalık olunca iş köylerdeki otacılara ve yaşlılara düşmüştü.

Kara yıl da dedikleri o senede, köyün bütün çocukları solgun yüzlerini basan ateşle alev alev görünürlerken, harareten bir damla suya hasret kalarak yataklarında yorgan başlarından aşmış yatıyorlardı. Hepsi çatlamış dudaklarıyla yandı yakıldılar. Az değil yirmi üç çocuk ardı ardı gözlerinde ağızlarının etrafını dilleri ile yalıyorlardı. Mümkün olsaydı körpe bedenlerini rahat bıraksaydılar, terlerini bile su diye yalayacaklardı. Belki de ölmeyeceklerdi. Zaten koca köyde kaç çocuk kalmıştı ki ! Yeter gelinin en küçük kızı Emine nasıl olduysa bir yolunu bulup yataktan kaçmıştı. Onu bulanlar köyü boylu boyunca dolaşp köyün ortasında akan ve köyün bütün pisliklerini de alıp götürren rengi bile siyaha çalan suyu içerken buldular.

-'Gız bacım bağ hele sen, İmine'yi gördünüz mü mayıs pislği ve kenefin ayağının suyunun bile karıştığı suya nasıldı ağzını dayamış da içir, bebe sudan geberecek bunu anasına götürren yok mu ?' diyip yandan geçtiler. Oysa küçük Emine halinden pek memnun kirli bile olsa içtiği sudan mest olmuş, suyun yanı başında karın üstünde uyuya kalmıştı bile...

Kızamık salgını bütün ocakları söndürmüştü. Ağıtların yükselmediği hane kalmamıştı. Himmet dayının da iki torunu ölmüştü. Karnında bebesi olan gebe taze gelinlerde sancılı sancılı korku ile elleri karınlarında, sanki yangından mal kaçırmış gibi kapılarda, karlar içinde, azıcık ışıdamaya başlayan güneşte ısınmak için bacalarda soluklanıyorlardı. Bir yandan da bebelerin gömüldüğü ormanın kıyısına bakıyorlardı.

Derinden derine sadece karnında değil, yüreğinden de sancı çeken bir başka birisi daha vardı . Köyün gözleri kudretten sürmeli, uzun selvi dal boyu ve yanık teniyle köyün güzel gelini Gara Behiye... Gönlünü almak için yüzüne selvinazım deseler de arkadan adı gara Behoydu. Ocak başında kalan en büyük tezek parçasını da ocağa atınca gara Behiye yaz kış peykede hep yatan hasta kocasının sıcacık odada yatmasına çok sevindi. Alışık olmadık bir havası vardı. Peykede yatan kocasına her zamanki gibi edalı edalı yaklaştı ve ne zamandır bir türlü renk gelmeyen yüzünü ellerinin arasına aldı ve

çocuk sever gibi sevdi ve bir buse kondurdu çökmüş yanaklarına.

-'Çok şükür Şahan'ımın bugün yüzüne renk gelmiş 'diye sevindi. Oysa eskisinden de solgunda Şahan'ı. Sonra da renk renk boncuklarla örülü kırk örük saçlarını neşeli neşeli savurdu. Alnına bağladığı al çitinin ucunu ıslatıp dudağına ve yanağına sürmeyi de imal etmedi

Gara Behiye köyde onca bebenin ölmesine tıpkı çocukların anaları gibi çok üzülmesine rağmen, için için kaç zamandır bebesi yok diye üzülürken ,şimdi anaların acısını görünce, bebesinin olmadığına için için sevinir gibi olmuştu. Oysa birbirlerini çok seven bu çift bir çocuk için yıllardır ateşlerde yanıyor gibi yanıp yakılıyorlardı.

Köylerde gitmedikleri ebe kalmamıştı. Kullandıkları koca karı ilaçları da fayda etmemişti. En son kaç yıl önce gittiğini unuttuğu, fazla uzak sayılmayan İpek çayırı köyündeki ebe:

_Gız Beho gelin senin goynun koltuğun bebe dolu, birde erine sormalı' diyip içine kurt düşürmüştü. Belki de ebe haklıydı. Kaç yıldır sevdiği kocası Şahan hasta yatıyordu. Ne yediği ne içtiği vardı.Son zamanlarda ise sabun gibi erimişti.Yüreği yanık aşıklar gibi derinden bir ah çekse de , çekmese de yine de kan tükürüyordu.Şahan solmuş benzi ile yattıkça gara Behiye'nin de yüreğine kan damlıyordu.Onun gittikçe renginin solmasına çok üzüldüğü için, Şahan tıraş olmak istediğinde Behiye usturayı bileyleirken ,Şahan aynada solgun yüzünü görüp kederlenmesin diye :

-'Civanım dur da yüzünü serinleteyim 'deyip başındaki kırmızı çitinin ucunu ıslatıp kendi yanaklarını boyadığı gibi,Şahan'ın yüzünü silerken boyardı.Sonrada küçük el içi kadar aynayı getirir ve kocasını tıraş ederdi. Şahan dadaş pembecik yüzünü görünce çok mutlu olurdu.

-Yiğidim, dadaşım, gül yüzlüm, yüzünde bahar pembeliği var'diye gülen yüzü ve kıpır kıpır gözleriyle Şahan'ı tıraş ederken yanağını öperdi.Bir zamanlar gara Behoya 'Seviyorum' demek için tenhalarda yüzüne tuttuğu ve yıllardır cevher gibi cebinde sakladığı ayna ile tıraş oluyorken aynalar Şahan'a gülümsüyordu.

Mucize mi demeli, yoksa sabrın ve sonsuz sevginin ödülümü demeli Behiye mayalanmıştı. Onca çocuk köyde öldüğünde anaların ağıtları acı acı gökyüzüne yankılanırken, Gara Behiye ve Şahan dadaşın çocukları olacaktı. Behiye gelin emin değildi ama elide karnından inmiyordu. Kesinlikle mayalanmıştı. Bunu kocasına söylemeliydi.Belki bir mucize olurdu ve kara taş a can veren rabbim Şahan'ı da iyileştirirdi.Yinede acıların içinde bir bebek müjdesi kim bilir kaç anayı üzecekti.

Sonunda Behiye dayanamadı ve gece bastırınca tezek parçalarını ocağa atıp, Şahan'ın ne zamandır yattığı peykeye usulcacık yanaştı ve onu derinden sarısmamak için yaklaştı.

- 'Şahan'ım artık yalnız değiliz, bir bebemiz olacak ve üçümüz bir aile olup daha mutlu olacağız 'diye bir mucize olan bebeği müjdeledi. Şahan öyle çok sevindi ki:

-Dile benden ne dilersen' derken Behiye'nin elini tuttu. O yataktan çıkmayan Şahan,doru tay gibi şahlanmıştı.Sanki tek boynuzlu at gibi kanat açacaktı gökyüzüne. Gara Beho'nun naz edeceği tutmuştu.

-Keklik isterim keklik. Başını çocuk doğana kadar belimde taşıyacağım. Senin gibi güzel sesli olsun ve keklik gibi hep şakısın. Benim gibi de kudretten sürmeli gözlü olsun' diye nazlanmaya başladı.Yöresel inanışa göre bir kadın hamile kaldı mı ,ya çok güzel birisinin karşısına geçer ve dilek tutarlar onun gibi güzel olsun ,ya da bölgede özel olarak bulunan kınalı keklığın başını bellerine asarlardı bebekleri sürmeli gözlü olsun diye.

Kış ayazı bahara kalmıştı ve zaman zaman da kar yağıyordu ve gara Behiye hamileydi. Ocakta ateş harlı harlı yanarken,kırk renkli düğmeli içliğini çözen gara Beho, yıllardır peykeye yatan ve kalkmayan Şahan'nın yanına uzandı. Behiye soyulmuş yumurta bedeniyle, açıkta kaldığı için güneş yanığı yüzünde bin güneş ışıldarken Şahan ile yarın getireceği kınalı keklığın hayalini görüyordu yarı uyur yarı uyanık mahmur gözleriyle.

Hemen hemen köyün tüm bebelerini karlı buz tutmuş toprağı zorla kazıp gömmüşlerken, bebesinin olduğunu söylemesi çok ayıp olur diye düşündükleri için, dağda kara saplanmış keklikleri toplama işi Şahan dadaşa düşmüştü. Kim bilir kaç zamandır peykenin karşısında asılı duran ve bir türlü giyinmeye zaman bulamadığı için özlemle baktığı kırmızı koyunun yününden Behiye'nin özel eğirip ve tezgahta işleyip ördüğü kırmızı şal takım elbisesin giyindi ve bir çuval alarak dışarı çıktı.Şahan'ı ayakta görenler sevinçten ölenleri de unuttular.

-Şükür, şükür Şahan aramıza katılıyor'diye sevindiler. Oysa Şahan suskun çehresiyle ev izine çıkmış mahkum gibi akşam olmadan yine yatağına dönecekti.

Şahan dadaş darda kalan herkesin imdadına koşan ve yardım sever bir dost canlısı yiğitti. İnce hastalık yakasını yapıştı yapışalı hasta olur diye dışarı bile çıkmazdı. Kimsenin yüzünü gördüğü de yoktu .Ne yediği nede içtiği vardı.Koca yiğit adam gün be gün eriyip yok oluyordu.Şimdi onun bu müjdeli haberi herkesi çok sevindirirse de,çocukları ölen ailelerin içleri buruk olacaktı.

Şahan dadaşın görünmesiyle kaybolması bir oldu. Ne zamandır yataktan çıkmazken, bu soğuk havada dağlara çıkması doğru değildi. Adımlarını atamıyorken dağlara nasıl tırmanacaktı? Karısını mutlu etmek için artık dağda karlara bata çıka çaresizlikten karlara saplanmış keklikleri topluyordu. Mucize bebese olacaktı. Kendi gibi selvi boylu kara yağız delikanlı oğlunu kucağında düşünürken, haksızlık olur diye iri kara gözlü kızı olsun diye düşünmeye başladı.

Kim bilir kaç zamandır yataktan çıkmayan Şahan,ilk defa gün yüzüne çıkmıştı.Köyde sevecek bebe kalmamışken ,onun bebesi kucaktan kucağa alınıp gülücükler dağıtacaktır.Şahan çocuk hayaliyle dağlarda düşmeden yürüyordu.

-Haksızlık bu, herkesin gözünün yaşı dizine inmişken, benim kucağımda bir bebenin olması köydeki onca anneye karşı haksızlık sayılır. Benim bebemi nasıl kucağımda taşıyım ve severim'diye düşünürken, bir yandan da çalı diplerinde karlara saplanmış kınalı keklükleri toplamaya başladı. Tam çuvala koyacakken, alışık şekilde kafasını koparmak için eli keklüğün kafasına gitti. Son anda çaresiz kaçamayacak ve çırpınmayacak kadar da donmak üzere olan keklükle göz göze geldiler. Kekliğin gözlerinde bebesinin gözlerini görür gibi oldu. Birden elini çekti ve gözleri yaşla doldu. Kendinin ve zavallı keklüğün acılı bakışlarındaki kederi düşündü ve eve keklük götürmeyeceğine karar verdi.

Diğer avcılar gibi keklüklerin kafasını koparmadı. Karlara saplanmış keklükleri özenle alıp çuvala koyup sonra, büyük bir kayanın kar olmayan tarafındaki güneşe bakan kısmına, yanında götürdüğü yemleri serpip, hepsini özgür bıraktı .keklükler yemleri yerken boş çuval ile köye geri döndü. Oysa köyde haber tezden duyulmuştu. Kapıya çoktan kazanlar kurulmuştu başı koparılmış çuval dolusu keklükleri pişirmek için...

Akşam gün batımına doğru uzaktan Şahan görüldü. Köyün gençleri keklük dolu çuval sırtına ağırlık yapmasın diye çuvalını almak için Şahan'a doğru koştular...Oysa ki Şahan'ın eli ve çuvalı boştu.Köy ahalisi hayal kırıklığına uğradı, Behiye gibi...Köyde ne kesilecek hasta hayvanda vardı ,nede bağa düşen ve ölmek üzere olan dana ki kesip yesinler diye..Çoktandır et girmemişti karınlarına...

Çok zamandır içeride yatan Şahan'ı soğuk bahar havası vurmuştu. Şahan'nın yüreği dayanamamıştı ,kendi canı için,çaresiz yakalanan başka canların canını almaya.Şahan eli boş ama yüreği sevgi dolu dönmüştü dağdan.Kaç keklüğün de hayatını kurtarmıştı.

Şahan bir daha ne ocak aşındaki peykede ki yatağından kalkabilirdi, ne de dışarı çıkabilirdi. Dağ havası fena vurmuştu. Mucize bebeleri de çok geçmeden doğmadan öldü . Onların da artık yüreklerinde bir bebek acısı vardı. Çok geç kalmışlardı bir bebek için. Şahan'ın hastalığı yüzünden bebekleri de sağlıklı olmamıştı. Uzun yıllardan beri evlerinde hep hüzün kol gezerken, çok kısa süreli olsa da son defa yüzleri gülmüştü. Suskun Şahan bebek sevinciyle keklükler gibi şakımişti. En güzel türküleri ocak başında onu seyreden Beho'ya söylemişti.Evde güller açmıştı. Sadece mevsim bahar değildi evlere de bahar havası gelmişti

Gara Behiye'nin sevdalısı yiğidi Şahan dadaşın, mevsim yaz güze döndüğünde kan tükürmeleri daha da arttı. Bir öküz arabasına yüklediler Şahan dadaşı kasabaya doktora götürmek için yola koyuldular.

Akşam gün batımında öküz arabası uzaktan gelen tekerinin sesiyle görüldü. Hala kimse ne olduğunu anlayamamıştı. Araba neden doluydu? Ne çabuk şehere gitmişlerdi. Araba köye yaklaştıkça sanki Gara Behiye'nin yüreğine bir sancı çöktü. Öküz arabası evin önüne getirilince, Gara Behiye ağıdı yakiverdi. Ağıdı yeri göğü inletiyordu. Bütün köylü öküz arabasının etrafına üşüşmüşlerdi. Behiye gelini alıp götürdüler. Öküz arabasına bile sığmayan boyu ile Şahan dadaş Behiye gelinin özenle serdiği atlas gelinlik yorganının içinde her zaman ki gibi suskun çehresiyle yatıyordu. Oysa suskun Şahan'nın ne kadar güzel sesi vardı. Son defa söylediği türkülerle dağlarda cerenler aşka gelmişti. Yüzü beyaz sarı arasıydı. Demek ki Beho gelin fırsat bulup al çiti ile yüzünü boyayamamıştı. Şehrin meşhur kalesi uzaktan görülmüştü ve şehrin mezarlığından geçerlerken, Şahan mezarlığı görüp üzülmeyin diye Şahan'ın başını yana çevirmek isteyen Behiye:

-Şahan, Şahan doktora az kaldı, hadi uyan diye ona dokunduğunda, Şahan'nın başı yana düştü. Gara Behiye biraz daha sarsınca korktuğu başına gelmişti. Şahan'nın başını koyduğu yastık kana bulanmıştı ve gözleri de kapalıydı. Son bir damla gözyaşı çukurlaşmış yanağında duruyordu. Çoktan son nefesini vermişti şehrin yol kenarındaki girişteki mezarlıktan geçtikleri sırada...

Şahan dadaşın çok sevdiği dostların çok haşara kızı Ülkü çok zorlamalara rağmen, her zamanki gibi Şahan dadaşın yanından ayrılmadı. Anasının ikazlarına rağmen o evde yatarken kırlardaki bütün çiçekleri toplayıp götürün ülkü, onun çocuğu gibi boynuna sarılıp yatardı. Şimdide kimse onu öküz arabasından indiremiyordu. Behiye'den de çok ağlıyordu.

Küçük Ülkü köylülerin sıra ile gelip açık yüzüne baktıkları Şahan dadaşın solgun yüzünü görünce çekirge gibi sıçrayıp evlerine koştu. Anasının sandığını açıp, al yazmasını çıkarıp tekrar, hala öküz arabasında yatan Şahan amcasının yanına sokulup maşrapadaki suya batırdığı al yazmayı ıslatıp Şahan dadaşın yüzünü boyamaya başladı. Meraklı bakışlar ve sorulara cevap olarak:

-Şahan emi uyanınca kendi solgun yüzünü görüp üzülmeyin. Gara Behiye afla çitini yolda kaybetmiş olmalı!...derken minnacık ellerini Şahan amcasının yüzüne sürüyordu.

Kaç bahar geçti Kızamık salgınının üstünden. Ölenler öldüler, ateşleri düşsün diye köye uğrayan bir gezginin teklifi üzerine karlara gömülen bebelerde iflah olmadılar. Zatürre oldukları için, bir ömür boyu soluksuz kaldılar. Tıpkı gara Behiye gibi. Gara Behiye'nin başından artık gara çiti hiç eksik olmadı.

Tayugl Bölgesel ağız şive ile tavuk demek.

Peyke:Anadolu'da tahtadan yapılmış oturlan sedir.